

Varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet

KÄRSÄMÄEN KUNTA

Kunnanhallitus 20.4.2026

Valtuusto 29.4.2026

Sisällys

1. Yleistä	3
2. Päätöksenteko.....	3
3. Rahoituksen perusteet.....	3
3.1. Ottolainaus	3
3.2. Antolainaus	4
3.3. Takaukset.....	4
3.4. Rahoitusriskit ja niiden hallinta	5
3.5. Suojaamisen periaatteet	6
4. Sijoitustoiminta	6
4.1. Sijoitustoiminnan periaatteet	6
4.2. Varainhoitajan käyttö	7
5. Rahoituksen ja varainhoidon raportointi.....	7
6. Voimaantulo	7

1. Yleistä

Kuntalain (410/2015 § 14) mukaan valtuusto päättää varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto voi hallintosäännöllä siirtää päätösvaltaa muillekin kunnan viranomaisille. Varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan tulee perustua kuntastrategiaan ja palveltava sen tavoitteiden toteutumista.

Tämän asiakirjan rahoitustoiminnan periaatteiden kuvauksessa on määritelty kunnan ottolainaukseen ja antolainaukseen liittyvät käytännöt ja periaatteet takausten myöntämiseen ja riskienhallintaan. Sijoitustoiminnan osalta on määritelty sijoitustoiminnan periaatteet.

2. Päätöksenteko

Kärsämäen kunnan hallintosäännön 81 §:n mukaan valtuusto päättää kokonaisvarallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto päättää lainan ottamisen ja lainan antamisen periaatteista. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista.

Kunnanhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kunnanhallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle. Muutoin kunnan rahatoimen hoitamisesta vastaa kunnanhallitus ja rahatoimen käytännön hoitamisesta vastaa kunnansihteeri. Kunnanhallitus on siirtänyt päätösvalan tytäryhtiöiden käyttöpääomalainojen osalta kunnansihteerille.

3. Rahoituksen perusteet

Rahoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan rahoituksen hankintaa ja siihen liittyvää riskienhallintaa sekä rahoituksen tai takausten myöntämistä. Kunnan rahoitustoimintaa hoidetaan pitkäjänteisesti ottaen huomioon kunnan toiminnan luonne. Kunnan rahoituslähteitä ovat verotulot, valtionosuudet, toimintatuotot ja vieraan pääoman ehtoinen rahoitus. Tuloilla katetaan kunnan käyttömenot, investoinnit ja lainanhoito- sekä rahoitusmenot. Tavoitteena on palvelutuotannon ja investointien edellyttämän rahoituksen varmistaminen, rahoituskustannusten minimointi ja vaihtelun tasaaminen pitkällä aikavälillä sekä rahoitusriskien hallinta.

3.1. Ottolainaus

Vieraan pääoman hankinta voidaan jakaa pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen rahoitukseen. Pitkäaikaisia lainoja ovat yli 12 kuukauden mittaiset velkakirjalainat ja lyhytaikaisia tätä lyhyempi rahoitus, jonka pääasiallinen väline on kuntatodistus. Pääsääntöisesti pitkäaikainen laina otetaan investoinnin rahoittamiseen ja lyhytaikaisella lainalla turvataan maksuvalmiutta.

Lyhytaikainen rahoitus turvataan pääasiassa kuntatodistusohjelmalla. Kuntatodistusten maksimimäärä on kulloinkin voimassa olevan valtuuston erillispäätöksen mukainen. Muita lyhytaikaisen rahoituksen instrumentteja ovat luottolimiitit ja velkakirjalainat. Kärsämäen kunnan hallintosäännön mukaan kunnansihteeri päättää rahamarkkinatodistusten ottamisesta valtuuston päättämässä rajoissa, sekä maksuvalmiuden ylläpitoon tarvittavien lyhytaikaisten lainojen ottamisesta.

Pitkäaikaisen rahoituksen instrumentteja ovat velkakirjalainat, joukkovelkakirjalainat ja

leasingrahoitus. Pitkäaikainen rahoitus kilpailutetaan ja valitaan tarjousten perusteella. Kunnan pitkäaikaisen vieraan pääoman hankinta järjestetään ensisijaisesti velkakirjalainoilla. Kunta voi ottaa sekä kiinteäkorkoisia että vaihtuvakorkoisia lainoja. Leasingrahoitusta voidaan käyttää lähinnä irtaimistohankinnoissa ja erikseen päätettävissä rakennushankkeissa.

Sekä lyhyt että pitkäaikainen rahoitus otetaan vain euromääräisenä.

Ympäristöystävällisiin investointeihin tarkoitettua vihreää rahoitusta pyritään käyttämään mahdollisimman paljon tilanteissa, joissa kunnan investoinnit sen käytön mahdollistavat ja rahoituksen ehdot ovat kilpailukykyiset.

Investointien rahoitustarpeeseen hankitaan yleisesti pitkäaikaisia ja vakaita rahoitusmalleja. Pitkiin korkoihin sitoutuminen merkitsee korkovirtojen ennustettavuutta, mutta ei salli mahdollisen alenevan korkokehityksen hyödyntämistä.

3.2. Antolainaus

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla. Kuntalain § 129 lisäksi päätöksenteossa huomioidaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan säädökset.

Antolainoja myönnetään pääsääntöisesti vain kunnan määräysvallassa oleville konserniyhteisöille ja vain poikkeustapauksessa muille tahoille. Pääsääntöisesti kunnan tytäryhteisöt vastaavat itse rahoitus- ja pääomahuollostaan. Muille tahoille kunta myöntää lainaa tapauskohtaisesti vain työllisyyttä ja kunnan elinvoimaisuutta edistäviin tai muutoin erityisen merkittäviin kohteisiin tai hankkeisiin.

Lisäksi tietyissä tilanteissa voidaan myöntää väliaikaisrahoitusta hyväksytyjä hankerahoituspäätöksiä vastaan kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti.

Omille konserniyhteisöille ja muille tahoille tapauskohtaisesti voidaan myöntää oman pääoman ehtoista rahoitusta. Kunta myöntää lainoja velkakirjadokumentaatiolla.

3.3. Takaukset

Kuntalain 129 §:ssä säädetään edellytyksistä, joilla kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien ja kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Rajoituksen piirissä ei ole myöskään sellainen toiminta, joka ei tapahdu kilpailutilanteessa markkinoilla. Lisäksi takaus tai vakuus voidaan antaa, kun kyseessä on liikuntalain, kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain tai nuorisolain mukaisten tehtävien edistäminen.

Takaus voidaan antaa myös erityislainsäädännön ollessa kyseessä, samoin kuin hyväksytyjen tukiohjelmien ja yksittäisten tukien osalta.

Kaikissa tilanteissa tulee huolehtia, ettei kunnan myöntämä laina tai takaus vaaranna kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää takausta, jos takaukseen sisältyy merkittävä riski. Kunnan edut tulee turvata vastavakuuksilla. Niiden ei kuitenkaan tarvitse kattaa koko takauksen pääomaa, vaan kunnan riskien näkökulmasta riittävän osan.

Takausta myönnettäessä on otettava huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan säädökset. Euroopan komissio on antanut tiedonannon SEUT 107 ja 108 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina (2008/C 155/02). Tiedonannon 3.2 kohdan mukaan seuraavien edellytysten täytyminen riittää osoittamaan, ettei takaus sisällä valtiontukea eikä toimenpiteestä ole ennakoilmoitusvelvollisuutta komissiolle:

- a) lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
- b) takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti
- c) takaus ei kata enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
- d) takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

Takauksen myöntämisestä, takausprovisiosta ja vastavakuudesta päättää valtuusto. Takauspäätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

3.4. Rahoitusriskit ja niiden hallinta

Riskienhallinnan lähtökohtana on riskien tunnistaminen ja hallinta sekä taloudellisen aseman suojaaminen. Riskienhallinta on järjestelmällistä ja tavoitteellista toimintaa.

Rahoitusriskit ovat riskejä, jotka syntyvät rahoitusmarkkinoiden muutoksista tai kunnan omasta taloudellisesta tilanteesta. Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä pyritään suojautumaan hajauttamalla rahoitusta mm. laina-ajan pituuden, lyhennystavan, rahoituslähteen ja korkoperusteiden mukaan. Keskeinen rahoitusriskin hallintakeino on investointitason mitoittaminen kunnan tulorahoitusta vastaavaksi sekä kunnan velkaantumistasojen rajoittaminen.

Korkoriskillä tarkoitetaan korkojen muutosten aiheuttamaa epävarmuutta nettokorkokuluissa. Korkoriski muodostuu rahan hinnasta ja riskilisästä (marginaali). Korkoriski koskee olemassa olevaa lainakantaa, sitä osaa lainakannasta, jota lyhennysten vuoksi on jatkuvasti jälleenerahoitettava sekä kaikkia uusia lainoja. Korkokuluihin vaikuttaa merkittävästi yleinen taloudellinen tilanne. Korollisen velan osalta korkoriskiä ei voida kokonaan eliminoida. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on korkokustannusten minimointi pitkällä aikavälillä siten, että riskitaso saadaan pidettyä hyväksyttävällä tasolla, sekä pienentää korkojen heilunnan vaikutusta kunnan tulokseen ja helpottaa kassavirtojen ennustettavuutta ja samalla budjetointia. Korkoriskiä hallitaan hajauttamalla kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin, laina-aikajakaumalla sekä tarvittaessa erillisillä korkosuojauksilla.

Saatavuusriski muodostuu talous- ja rahamarkkinatilanteen aiheuttamista rahan saatavuusvaihteluista. Huonossa markkinatilanteessa rahoituksen saatavuus voi vaikeutua myös kunnilla. Saatavuusriskiä hallitaan riittävällä maksuvalmiusreservillä, kuten rahat ja pankkitalletukset, likvidit arvopaperit, luottolimiitit, kuntatodistukset ja muut mahdolliset luottosopimukset.

Jälleenerahoitusriski liittyy erääntyvään rahoitukseen, joka on rahoitettava vieraalla pääomalla edelleen. Jälleenerahoitusriskiin sisältyy hinta- ja saatavuusriskit. Lyhytaikainen rahoitus on tavallisesti edullisempaa kuin pitkäaikainen rahoitus, mutta sisältää suuremman jälleenerahoitusriskin. Jälleenerahoitusriskiä hallitaan kassa- ja maksuvalmiussuunnittelulla ja lainasuunnittelulla.

3.5. Suojaamisen periaatteet

Johdannaisia voidaan käyttää olemassa olevan tai ennakoitun riskin poistamiseen tai rajaamiseen.

Johdannais sopimukset: Kunta voi käyttää koronvaihtosopimuksia tai korko-optiosopimuksia pienentääkseen korkomarkkinoihin liittyvää riskiä. Mahdolliset koronvaihtosopimukset kohdistetaan yksittäisiin lainoihin. Koronvaihtosopimuksia on mahdollisuus muokata (eli purkaa ja korvata uudella sopimuksella) mikäli se on korkomarkkinatilanteen vuoksi perusteltua. Johdannaisten käyttöä arvioidaan ainakin pitkäaikaisten talousarviolainojen lainanotto tilanteissa.

Lainasalkun suojausaste (kiinteäkorkoisten lainojen osuus lainasalkusta): Tavoitteena on, että lainasalkun suojausaste on 20–50 % välillä. Suojatuksi katsotaan kiinteäkorkoiset lainat ja johdannais sopimuksilla kiinteiksi muutetut vaihtuvakorkoiset lainat.

Kunnanhallitus arvioi suojausasteen sopivuutta lainaa nostettaessa tai suojaussopimusta tehtäessä kulloisenkin markkina- ja riskitilanteen mukaan.

Lainojen suojaamisessa Kärsämäen kunnan tavoitteena on, että lainat jakautuvat lyhyt- ja pitkäaikaisiin lainoihin, riippuen vallitsevasta korkotasosta. Investointien rahoitustarpeeseen hankitaan yleisesti pitkäaikaisia ja vakaita rahoitusmalleja.

4. Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Lisäksi kunnalla voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjoitus- ja testamenttivaroja. Kunnan sijoitustoiminnan on oltava suunnitelmallista ja ennakoitavaa. Lähtökohtana on taloudellisesti tuottava sijoitustoiminta. Vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sijoituksen reaaliarvon säilyttäminen ja sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvien kulujen kattaminen. Sijoitustoiminnassa on otettava huomioon kunnan maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaaminen.

4.1. Sijoitustoiminnan periaatteet

Kunnan toimialasijoitukset ovat strategista päätöksentekoa, jossa kunta sijoittaa varojaan ja resurssejaan ja kehittämistoimiaan tietyille toimialoille edistääkseen elinvoimaa, työllisyyttä ja taloudellista kestävyyttä kunnan tai seutukunnan alueella. Toimialasijoittamista voidaan tehdä pääomasijoituksin osakepääomaan tai antolainoina.

Kassavarojen sijoittamisessa on kyse maksuliikenteen hoidon yli jäävien varojen sijoittamisesta. Maksuliikennevarat eivät lähtökohtaisesti kuulu sijoitustoimintaan. Ne ovat kunnan normaaliin taloudenpitoon liittyviä varoja, joiden ensisijainen tehtävä on turvata maksuvalmius, ei tuoton tavoittelu.

Lahjoitusvarat voivat olla kiinteää omaisuutta, arvopapereita, osuuksia, rahaa, pankkisaamia tai muuta irtainta omaisuutta. Lahjoitusvaroja käytetään lahjoittajan asettamien ehtojen ja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Jos lahjoittaja ei ole antanut sijoittamista koskevia ehtoja, kunta hoitaa varoja huolellisesti, parhaalla mahdollisella tavalla. Lahjoitusvarojen käyttöä voivat ohjata myös Valtiokonttorin päätöksestä ilmenevät omaisuuden käyttötarkoitukset.

Mahdollisten rahastojen säännöistä ja varojen sijoittamisen periaatteista valtuusto tekee erillispäätöksen. Tämä ei koske toimialojen pienempiä rahastoja tai testamentti- ja lahjoitusvaroja, joiden käytöstä kunnanhallitus tekee erillispäätöksen.

Sijoitusten turvaavuudella tarkoitetaan sitä, että sijoitustoiminnassa asetetaan etusijalle pääoman säilyminen ja riskien hallinta. Tämä periaate on erityisen keskeinen, koska kyse on julkisista varoista, joiden hallinnassa korostuvat vastuullisuus ja varovaisuus.

Kärsämäen kunnan sijoitussuunnitelmassa on määritelty sijoitustoiminnan tausta, tavoitteet, riski ja riskin rajaukset, sekä valvonta ja vastuunjako.

4.2. Varainhoitajan käyttö

Varoja sijoitettaessa voidaan käyttää varainhoitajien palveluja, sijoitussalkun sijoituspäätökset toteutetaan täyden valtakirjan varainhoitopalveluja tarjoavien yhteistyökumppaneiden kanssa. Varainhoitopalvelut kilpailutetaan tarvittaessa. Valitun varainhoitajan kanssa solmitaan omaisuudenhoitoa koskeva varainhoitosopimus. Varainhoitajien edellytetään sijoitustoiminnassaan noudattavan valtuuston hyväksymiä sijoitustoiminnan periaatteita, kunnanhallituksen sijoitussuunnitelmaa sekä sijoitustoiminnan eettisiä periaatteita. Mahdollisten ulkopuolisten varainhoitajien menestymistä arvioi ja valvoo kunnanhallitus, joka päättää varainhoitajan valinnasta tai vaihtamisesta.

5. Rahoituksen ja varainhoidon raportointi

Kärsämäen kunnan varainhankinnan, lainasalkun ja sijoitusten kokonaistilanne raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Lisäksi omaisuudenhoitajat esittelevät tarkemman analyysin sijoitussalkun kehityksestä ja riskitasosta sekä tulevaisuuden näkymistä vähintään kerran vuodessa.

6. Voimaantulo

Tämä varainhoidon ja sijoitussuunnitelman perusteet tulevat voimaan valtuuston hyväksymisen jälkeen 29.4.2026.